№ 644 პარასკევი, 3 ოქტომბერი. 1896—1898 პარასკევი, 3 ოქტომბერი № 644

სდგამბა და რედაქცია ტფილისი, სასახლის ქ., სათ.-აზნაურო ქარვასლა.
ხელის-მომწერნი გაზეთის დასაკვეთად მიმართავენ რედაქციას დილის 10—3 საათამდე და სალამოს 6—7 და „წ. კ. საზ." წიგნის-მაღაზიას.
ხელ-მოუწერავ წერილებს რედაქცია არ მიიღებს.
პირის-პირ მოლაპარაკება რედაქტორთან შეიძლება ყოველდღე.
ტელეფონი № 363

ცნობის ფურცელი

ყოველ-დღიური გაზეთი

გამოცემის ფასი ერთის წლით 6 მან., ერთის თვით 60 კაპ.
ცალკე ნომერი 3 კაპეიკი
ფასი განცხადებისა ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზე 10 კაპ., მეოთხეზე—5 კ.
Типографія и Редакція „Цнобисъ Пурцели" Тифлисъ, Дворцовая ул., д. Дворянства.
Телефонъ № 363.

ქვრივნი მატრონა ჩიქოვანისა, კესარია მიქელაძისა და დარია ფალავასი სთხოვენ ნათესავთა და ნაცნობთა თვისთა მობრძანდნენ პირველთა მამის, ხოლო უკანასკნელის პაპისა

პოლკოვნიკი

ივ. კონსტანტინე ქაიხოსროს ძე აფაქიძის

ორმოცზე შაბათს, 3 ოქტომბერს დილის 10 საათზე ზანის მაცხოვრის ეკლესიაში (ზუგდ. მაზ.). წირვა-პანაშვიდს გადიხდის ყოვლად-სამღვდელო ალექსანდრე.
(1—1)

გაზეთი „ცნობის ფურცელი" წლის დამლევამდე

ორს 2 მანათი

კრება ღრამატ. საზოგადოებისა

დანიშნული პარასკევს, 25 სეკტემბერს, რადგან საკმაო წევრთა დაუსწრებლობით არ შესდგა, ამიტომ იგივე კრება დანიშნულია კვირას, ოქტომბრის 4-ს, შუადღის 12 საათზე, სათ. აზნ. ბანკის დარბაზში.
კრება კანონიერი იქნება, რამდენი წევრიც უნდა დაესწროს.
კენჭის ჩამოტარების უფლება იმას მიეცემა, ვისაც წლის საწევრო ფული აქვს შემოტანილი.

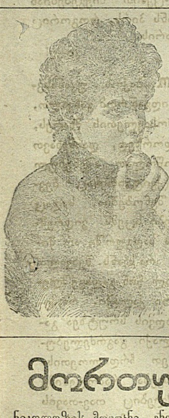

ვასწავლი ფოტოგრაფიულ ხელობას

კურსი 15 მანათი

საწყალ მოწაფეებ უფასოდ

აგრეთვე ვიღებ სურათებს დაკლებულ ფასად; ვადიდებ პატარა სურათს დიდ სურათად, ვბეჭდავ გახსნილ წერილებზე სურათებს (открытое письмо) და სხვა ფოტოგრაფიულ ხელობას ვასრულებ სუფთად და მალე.
ადრესი: მეორე თვრაუსკის ქუჩა (მთაწმინდაში) სახლი № 14,
ელისბარ ჯაჯანაშვილი
(6—1)

მორთული ოთახები

ნიკოლოზის მოედანი, ენფიანჯიანცის სახლი, ვორონცოვის ძეგლის ახლო ქირავდება მშვენივრად მორთული და მოწყობილი დიდრონი და სინათლიანი ოთახები. იქვე სადილ-ვახშამი.

Меблированные комнаты
(бывш. «Саксонія»)

Съ мебелью и состоломъ. Удобства, чистота, опрятность, предупредительность, вежливость и оккуратность.
(3—1)
Съ почт. Феодосія Гульва.

შპალერების საწყობი

ი. გ. მელიქოვისა

ტფილისი, სასახლის ქ. სათავ.-აზნ. სახლი № 102
ყოველთვის იშოვება მრავალი ნაირისხის შპალერი
ფასი ყველაფერზე იაფად
შპალერი თვითო ნაჭერი 8 კაპ. მოყოლებული 20 მანათამდე
ოთახ-დარბაზების მოსართავი და გასაწყობი სამკაულები

Депо обоевъ
І. Г. МЕЛИКОВА
Тифлисъ, Дворцовая ул., д. Грузинскаго Дворянства (бывш. Арцруни)
№ 102, около муз. магаз. ЛАЙКО.

ქუთაისი

ქალაქის თეატრში

შაბათს, 10 ოქტომბერს 1898 წელს
ყოვლად-სამღვდელო გაბრიელის იუბ-ფასიან წიგნთ-საცავის სასარგებლოდ
წარმოდგენილი იქნება:
I
პირველი მოქმედება ოპერის
ნორმა
II
ორი უკანასკნელი მოქმედება ოპერის
ტრავიატა
უმთავრეს როლებს შეასრულებენ ქ-ნი მენაღიშვილისა და ტენორი ბ-ნი [illegible]

Готовлю
въ землемѣрное и техническое училище, въ учит. институтъ и на вольноопредѣляющагося.
Подъ Давидомъ, 2-я Сепаражская, № 2.
Грязновъ (4—1)

Докторъ медицины и хирургъ
БЕКЛЕВСКІЙ
Грибоѣдовская № 30, д. бывш Аршакуни. (Ѵ.)

შპაკოვსკის ამღებს კავკასიის
სამხატვრო საზოგადოების დარბაზი, გრიბოედოვის ქ. № 5.
(10—10)

[illegible]
მიიღებიან.

[illegible] ამბულატორია [illegible]
[illegible] ავადმყოფობას სწამლობს ს. გ. [illegible]
[illegible] ქირურგიულ ავადმყოფობას [illegible]
[illegible] სიფილისს [illegible]
[illegible] თვალების ავადმყოფობას — [illegible]
ამბულატორიაში არის კაბინეტი საექიმო და საბაქტერიოლოგიო

გამოკვლევისათვის, ელექტრონით წამლობისათვისა და საჲისთვის.
სამკურნალო დირექტორი **ს. ბ. თოფურია.**
Лѣчебница С. В. Топуріа въ Кутаисѣ.

ახალი ამბავი

⁂ **ექსარხოსის მოგზაურობა.** გუშინ მისი მაღალ-ყოვლად-უსამღვდელოესობა საქართველოს ექზარხოსი ფლაბიანე მცხეთიდან, 1 ოქტომბერს აქ მწირველი ბრძანდებოდა, გაემგზავრა გორის მაზრის სოფ. ძეგვში, საიდანაც წაბრძანდა შიო მღვიმის მონასტერში, იქიდან მისი მეუფება ისევ ძეგვიდან გამობრუნდება გორში, სადაც ღამეს ვაგონში გაათევს. გორში ექსარხოსი დაათვალიერებს ეკკლესიებს და სასწავლებლებს, შემდეგ კი 4 ოქტომბერს წამბრძანდება ხაშურში, სადაც აკურთხებს რკინის გზის ეკკლესიას.

⁂ † **ი. ფ. სარაჯიშვილის გვამის დაკრძალვა.** 30 სექტემბერს, დაკრძალეს კუკიის სამართლმადიდებლო სასაფლაოზე მემუსიკის ი. ფ. სარაჯიშვილის გვამი. კუბო მიქონდათ ხელით სამუსიკო სასწავლებლის მასწავლებელთ სამხედრო ტაძრამდე. განსვენების დროს უკრავდა სამუსიკო სასწავლებლის ორკესტრი. ტახტრევანი მორთული იყო მრავალი გვირგვინით.

⁂ **ახალგაზდა დოქტორი.** წელს პეტერბურგში, სამხედრო-სამკურნალო აკადემიაში, დისერტაცია დაიცვა და მედიცინის დოქტორის ხარისხის ღირსად იქმნა ცნობილი ჩვენი თანამემამულე ექიმი სპირიდონ ვირსალაძე, რომელმაც ამ ორი წლის წინად ტომსკში გაათავა სწავლა. ამ ჟამად ბ-ნი სპ. ვირსალაძე შინაგან ავადმყოფობათა ცნობილ პროფესორ ბეხტეროვთან მუშაობს მარიინის საავადმყოფოში. მოკლე ხანში ბ-ნი ვირსალაძე ტფილისში დაბრუნდება. ხოლო აქედან მომავალ ზაფხულს სვანეთში აპირობს გამგზავრებას საექიმო საზოგადოების მინდობილობით იქაურ ავადმყოფობათა შესასწავლად.

⁂ **სავაჭრო-სამრეწველო და საქარხნო შენობათა გარდასახადი.** კავკასიის უმთავრესმა ადმინისტრაციამ წინადადება მისცა კავკასიის საგუბერნიო მთავრობათ, დაუყონებლივ შეადგინეთ კომისიები სავაჭრო-სამრეწველო და საქარხნო შენობებზე ორ პროცენტიან გადასახადის დასადებადაო. ამ კომისიებმა უნდა შეაფასონ ახალ-ახალი ხსენებული შენობები, ხელმეორედ შეაფასონ ის შენობები, რომლების პატრონები გადასახადის შემცირებას ითხოვენ და, დასასრულ, გადიხადონ ის განცხადებანი, რომლებითაც გადამხდელნი ითხოვენ სრულიად განთავისუფლებას გადასახადისაგან.

⁂ **ანჩისხატის სამრევლო სკოლა.** ამ დღეებში გაიხსნება საეკკლესიო-სამრევლო სკოლა ტფილისის ანჩისხატის ტამრის ეზოში. მშობლებს შეუძლიანთ მოიყვანონ ბავშვები სასწავლებლად და ჩააწერინონ სიაში მასწავლებელ ქალს ბარნაბოვისას ამ თავითვე, ვიდრე მოსწავლეთა საკმაო რიცხვი შესდგება.

⁂ **უბედური შემთხვევა.** 1 ოქტომბერს იარმუკაზე სასულიერო სემინარიასთან მოხდა შემდეგი უბედურება: სემინარიის შენობის კარნიზი მოირღვა და იქვე მდგომ სამს კაცს დაეცა თავზე, ორნი სუბუქად დაშავდნენ და მესამე კი სახელდობრ გიგო რომანოვი ისე მძიმედ დაშავდა, რომ მეორე დღეს დილითვე გარდაიცვალა. საბრალოს დარჩა ცოლი და სამი პატარა უმწე-უნუგეშოთ.

⁂ **ნიხრის შემცირება პურზე.** ქალაქის გამგეობას განზრახვა აქვს ნახევარ კაპიკით შეამციროს ნიხრი მესამე ხარისხის პურზე.

⁂ **ტფილისის ფარმაცევტების საქმე.** რადგან ტფილისის აფთიაქებში მსახურ ფარმაცევტების შრომა და სასყიდელი მოუწესრიგებელია და, მიუხედავად მცირე ჯამაგირისა, ეს ფარმაცევტები მეტად ბევრს მუშაობენ, ამის გამო მათ აღძრეს კითხვა, რომ აფთიაქების პატრონებმა შეამცირონ სამუშაო დრო და მოუმატონ ჯამაგირი.

⁂ **პროგიმნაზია ავლაბარში.** 5 ოქტომბერს ქალაქის გამგეობა განიხილავს ავლაბარში პროგიმნაზიის დაარსების საქმეს.

⁂ **ახალი წიგნი.** დაიბეჭდა და გამოვიდა ახალი წიგნი რუსულ ენაზე: „Отвѣты на вопросы, предлагаемые при испытаніи желающимъ получить право на самостоятельное управленіе паровозомъ“, შედგენილი ტეხნიკოსის ი. ნ. ფანცულაიას-მიერ. წიგნში მარტივი ენით, გარკვევით და დაწვრილებით არის ახსნილი ყველა ის კითხვები, რომლებზედაც პასუხი უნდა მისცეს გამოცდის დროს „მაშინისტობის“ უფლების მაძიებელმა. ამ უკანასკნელთ ეს წიგნი დიდ სამსახურს და ხელმძღვანელობას გაუწევს და გაუადვილებს ხსენებული უფლების შოვნას. თქმა არ უნდა, ეს წიგნი ფართოდ გავრცელდება და ღირსეულ ყურადღებას დაიმსახურებს. ამასთან სიამოვნებით უნდა აღვნიშნოთ, რომ ეს დიახ სასარგებლო წიგნი შეუდგენია ქართველ კაცს. წიგნი სუფთად, ლამაზად და მშვენიერ ქაღალდზეა დასტამბული, შეიცავს 107 გვერდს საშუალო ზომისას და ღირს 1 მან. და 50 კაპ.

⁂ **უბედური შემთხვევა.** 24 სექტემბერს, ჯუმათის სამინისტრო სკოლის მასწავლებელი ვალ. თუთბერიძე ღამის მატარებლით მიემგზავრებოდა ქუთაისში სკოლის დირექტორთან. გზაში უცაბედად მატარებლიდან გადავარდა და ჩაეცა ქვებში, სადგურის მახლობლად. ეს ამბავი აცნობეს გზის დარაჯს და მან საბრალო მასწავლებელი ცოცხალ მკვდარი მოიყვანა სადგურზე. მასწავლებელს პალტოს ჯიბიდან 20 მან. გავარდნოდა, რომელიც ვერ იპოვეს. თითონ დაეკრა გული ქვებზედ და ტკენოდა, ხელები სულ გატყაოდა, თავი გაეტეხა და ფეხის ძვალი—წვივი მოეტეხა. დაშავებული თოფურიას საავადმყოფოში წაიყვანეს.

⁂ **საბაღოსნო გამოფენა.** კვირას, 4 ოქტომბერს ნაშუადღევის პირველ საათზე კავკასიის საბრეშუმო სადგომში გაიხსნება მეორე კავკასიის საბაღოსნო გამოფენა.

⁂ **ქარი ტფილისში.** გუშინ წინ ტფილისში ისეთი ქარი ამოვარდა საღამო ჟამს, რომ ბევრ შენობებს სახურავი მოგლიჯა. ქარი მალე დაწყნარდა. გუშინ ცოტათი ჩამოთბა.

⁂ **ს. კორცხელი** (სამეგრელო). **უბედური შემთხვევა.** ეს სოფელი მდებარეობს ზუგდიდიდან შვიდი ვერსის მანძილზე. 18 სექტემბერს, საღამოს 4 საათზე, ერთი გლეხის სახლს გაუჩნდა ცეცხლი და უეცრად ერთიანად გადიბუგა. ხალხმა ცეცხლთან თავი მოიყარა მისაშველებლად, მაგრამ ვერას გახდნენ. შემდეგ გაჩნდა ცეცხლი მეორე და მესამე მეზობლისასაც და ორი საათის განმავლობაში საწყალი გლეხები ცარიელზე დარჩნენ მეორე დილას კიდევ ორ მეზობელსაც გაუჩნდა ცეცხლი და ესენიც ერთიანად თავისუფალნი დარჩნენ თავიანთი საცხოვრებლისაგან. ამაზე ფიცხელი გამოძიება სწარმოებს, მაგრამ ჯერჯერობით ვერა გაუგიათ-რა. ფიქრობენ ცეცხლი მტრობის ნაყოფიაო.

— **საზიზღარი მკვლელობა.** ამავე სოფლის მცხოვრებმა გლეხმა ბულიამ მოკლა თავისი უფროსი ძმა. აი საქმის ვითარება. ძმებს ერთმანერთ შორის დიდი ხანია მტრობა ჰქონიათ და ბოლოს ერთი უბრალო შემთხვევის გამო უფროსი ძმა სიკვდილს დაჰმუქრებია უმცროსს. 24 სექტემბერს უმცროსი ძმა დახვედრია უფროსს შარა გზაზე საღამოს 6 საათზე, ცულდით თავი გაუპია და იქვე სული გაუფრთხობინებია. მკვლელი იმავე წამს თავისი ცოლ-შვილით გაპარულა და სახლ-კარი უპატრონოდ დაუტოვებია. დამნაშავეს ადგილობრივი პოლიცია დაეძებს...

ზუგდიდელი ბარამჯიბილი

⁂ **ს. ქვედა-ბახვი** (გურია). **კეთილი კაცის ნამოქმედარი.** წელს ჩვენს სოფელში დასახლდა გურიაში ყველგან ცნობილი და პატივცემული ფერშალი ბ-ნი პ. ბე—ნი. ეს გარემოება მით უფრო სასიამოვნო და სასარგებლოა ჩვენი სოფლისათვის, რომ ბ-ნი ბე—ნი მეტად პატიოსანი და გულ-კეთილი კაცია; ის მუდამ მზად არის შეძლების-და-გვარად ყოველნაირი დახმარება აღმოუჩინოს ყველა გაჭირვებულს. მას აქვს თავის სახლში პატარა აფთიაქა, რომლიდამაც მას შეუძლია პირველი დახმარება აღმოუჩინოს ავადმყოფს, ამასთანავე უწერს რეცეპტს და დარიგებას აძლევს. თუმცა იშვიათად შეხვდება, რომ ვინმემ არა თუ გასამრჯელო, წამლის ფასი მიაწოდოს მას, მაგრამ ის სრულიად არ სჩივის...

ამნაირად მან მრავალი გონებადახშული გადაარჩინა სოფლის მარჩიელ-ექიმბაშებისაგან. იმათ ოინბაზობას აქ გავლენა აღარა აქვს. იმედია ქვედა-ბახველებიც ღირსეული პატივის-ცემით მიეგებებიან ასეთ პატიოსანს პირს, როგორიც ბ-ნი ბე—ნი არის.

კუ-კუ!

⁂ **ქ. ბაქო.** ბაქოს უკანასკნელი სადგურიდგან რომ გახვალთ, მარცხნივ აღმოსავლეთის მხარეს, ტრიალს მინდორზედ, დაინახავთ აუარებელს წოწოლათ აშენებულ ფიცრულებს (ქვიტკირისაც ბევრია). ეს ის შენობებია, სადაც ნავთის წყაროები სცემს. ვიდრემდის შიგ ბაქოს სადგურში არ მიხვალთ ქალაქი არა სჩანს. შეხვალთ ბაქოში და თვალ წინ გადაგეშლებათ უზარ-მაზარი ქალაქი, რომელიც კასპიის ზღვის სრუტზეა გაშენებული. ქალაქი გაგრძელებულია აღმოსავლეთ ჩრდილოეთისკენ. ის განიყოფება რამოდენიმე ნაწილად, რომლებიც თავ-თავის სახელს ატარებენ. აღმოსავლეთით—ბალახანა, საბუნჩი, სურახანა და შავი ქალაქი. ყველა ამ ადგილებში ნავთის წყაროებია. სამხრეთ დასავლეთისკენ—რამანა, ბულბულა, ბაილოვი და ბი-ბეი-ბაკ. აქაც ალაგ-ალაგ ნავთი ამოდის.

აღმოსავლეთის მხარეს, ზღვის პირას, მთელ ქუჩის სიგრძეზედ, კარგა მოზდილი ქვიტკირის კედელი აქვს გავლებული, რომელსაც ზღვა თავის ქაფ-მორეულს ტალღებს უშხაპუნებს. როცა ზღვა ღელავს, ამ კედლებიდან ქუჩის ქვა-ფენილზედაც გადმოასხამს ხოლმე წყალსა.

თითონ ძველი ქალაქი ბაქო დიდის ქვიტკირის ციხე-გალავნით არის შემოფარგლული და უწინ ძალიან პატარა ალაგიც სჭირებია, მაგრამ ეხლა-კი ასჯერ მეტათ მომატებია და წარმოადგენს უზარმაზარ ქალაქს. შენობები ბაქოში ქვიტკირისაა. ნათალის ქვით არის მეტი ნაწილი ნაშენები. ქუჩები ძალიან ფართოა და ისიც „ცემენტით“ არის დაგებული. სახლების დასახურად კრამიტი და თუნუქა სრულებით არ არის ნახმარი და დაბალი ბანები აქვს „ცემენტითვე“ დახურული. ბაქოში არც შეიძლება კრამიტით სახლის დახურვა, რადგან იმისთანა საშინელი ქარიშხალი იცის, რომ ვეებერთელა ქვებს ისვრის ხოლმე ქუჩებში და აბა კრამიტს როგორ დააყენებს ბანებზე.

ქ. ბაქოში სულ ორი ბაღია: ერთი რკინის გზის სადგურთან და მეორე—ზღვის პირას, ბაქოს მიხეილის ბაღათ წოდებული. გარდა ამ ორი ბაღისა, სხვაგან ვერავითარ მცენარეს მთელ ქალაქში წამლადაც-კი ვერ შეხვდებით.

მეტი ნაწილი ბაქოს მცხოვრებისა სპარსელები და სომხები არიან. მართლ-მადიდებლები შედარებით ცოტანი არიან. ამიტომაც მთელ აღებ-მიცემობა სპარსელების და სომხების ხელში ტრიალებს. უმთავრესი წყარო აღებ-მიცემობისა ნავთი და გემებია. აქაური მცხოვრებნი ქონებრივათ შეიძლება ოთხ კატეგორიათ გაიყვნენ: პირველნი, რომლებსაც მილიონმანეთზედ მეტი შეძლება აქვთ, მეორენი—ცოტა იმაზედ ნაკლები, მესამე საშუალო შეძლების მქონენი და მეოთხე მუშა-ხალხი, რომლებიც ქარხნებში და ნავთსადგურებში მუშაობენ. აქაური ხალხის ცხოვრებას რომ კაცი ჩაუკვირდეს შენიშნავს: ან სულ ძალიან მდიდარია აქ კაცი და ან ისე ღარიბი, რომ ლუკმა-პური ენატრება საჭმელად.

ივ. კავთელი

*** **ზემო-ქართლი.** მოსავალი. წელს ზემო-ქართლელები დიდი გახარებულნი მიეგებნენ გაზაფხულს, რადგანაც მოსავალს კარგი პირი უჩანდა. ყველა გლეხის სახეს სიხარულის ბეჭედი აჯდა და შუბლ გახსნილი შესცქეროდნენ თავიანთ ალალანებულს მინდორ-ვენახებს. ყველა გლეხს იმედი ჰქონდა შიმშილისაგან თავის დახწევისა და ყველასთან პირ-ნათლად გამოსვლისა. ზემო ქართლელნი ხარობდნენ, რომ ოფლის ღვრით მუშაობა უფასდებოდათ და მადლობას სწირავდნენ ღმერთს. მაგრამ დახე საბრალოთ?! ბუნებამ უმუხთლა და სულ სხვა ნაირათ შესცვალა ზემო-ქართლელების იმედი. გაზაფხულზედ დაჰბერა დასავლეთის ცივმა ქარმა და მთელი თვის განმავლობაში განუწყვეტლივ იქროლა და თან წინწკლავდა, რამაც მოსავალს ზრდა შეუჩერა და სიცივის გამო გააყვითლა. როგორც იყო ჩადგა ქარები. ჰირნახულიც უცებ წამოვიდა მაღლა-მაღლა და ზემო ქართლელებს ღიმი მოუვიდათ, მაგრამ ნათქვამია: „დიდს აღმართს, დიდი თავ-დაღმართი მოსდევსო“, სწორედ ასეც იყო, დიდს სიცივეებს და წვიმებს თან მოჰყვა დიდი გოლვა. დაიჭირა ძრიელი სიცხეები, ისე რომ კარგა ხანს ციდგან ნამი არ ჩამოვარდნილა. მეტის მეტი გოლვისა გამო, დედა-მიწა სულ დასკდა, რაზედაც გავლა საფთხილო შეიქმნა. პურები მოსწრაფდნენ და იქვე დაჭკნა, რის გამოც ბეჯიტი მარცვალი გამოჰყვა, სიმინდებიც აიჩალა და იქვე უტაროვოთ გახმა. ამ გარემოებამ ძალიან დაალო-გლეხობა და არ იცოდნენ თუ რა ექმნათ. მაგრამ კიდევ ნუგეშობდნენ ერთის იმედით, ვენახით, რომელსაც კარგად ესხა და ამასთანავე სალი ყურძენიც იყო. ყველა იმედები გადიტანეს ღვინის მოსავალზედ. მაგრამ საცოდავთ აქაც უმუხთლა ბედმა. ნათქვამია: „უბედურს კაცს ქვა აღმართში მოეწევაო“, სწორედ ასე მოუვიდათ ჩვენს ზემო-ქართლელებს. წინად იყო და სეტყვამ აზარალა აქაური ვენახები, მაგრამ კიდევ მადლობდნენ ღმერთს, რომ ზოგიერთი მაინც გადარჩა. ახლა იყო და სულ ცეცხლზედ წყალი დაესხათ. ენკენისთვის პირველ რიცხვების სიცივეებისა გამო, რადგანაც ღამ ღამე რამდენჯერმე დართვილა და რაც დამწიფებული ყურძენი იყო, სულ ერთიანად მოსპო. დარჩნენ საწყალი ზემო-ქართლელნი ყველა იმედებით გაცრუებულნი. აღარ იციან რა ქნან და რით გაიტანონ თავი მოსავლამდის, ან მტერს როგორ გაუძლევენ ან მოკეოეს?! გადასახადი დღითი დღე ემატებათ და შემოსავალი კი უმცირდებათ. სწორედ შესაბრალისნი არიან საცოდავნი.

მედავითნე სერგო

*** **კავკავი.** სამეურნეო გამოფენა. აქაურ ქალაქის ბაღში გაიმართა სამეურნეო და სამრეწველო საქონლის გამოფენა, გამოფენილია მრავალი სხვა და სხვა საბაღოსნო თესლეულობა და ხილი, გამართულია საბრეშუმო და საფუთკრო განყოფილებაც. ყოველივე ეს მოთავსებულია ქალაქის ბაღის ერთ ფიცრულ შენობაში, რომელშიაც შესვლა და დათვალიერება ღირს სულზე ორი შაური. გარდა ამ შენობისა ამავე ბაღში არის აქა-იქ გამოფენილი სხვა და სხვა შინაური საქონელი და აგრეთვე აქაურ სახელოსნო სკოლის მოწაფეების მიერ ნაკეთები სამეურნეო იარაღი, რომლის დათვალიერება ყველასათვის უფასოდ არის (გარდა კვირა უქმე დღეებისა) ჩვენ ამ ჟამათ, ვიდრე თვით გამოფენილი საქონლის ღირსებაზედ ვიტყოდეთ რასმე, აღვნიშნავთ ორიოდე სიტყვით ამ გამოფენაში დანიშნულ ლექციების კითხვას. სულ ოთხი ლექცია იყო დანიშნული და მათ შორის ერთი ლექცია 25 სექტემბერს წაიკითხა ბ-ნ ი. ვ. შუმკოვმა, რომელმაც აღნიშნა საზოგადოდ, თუ რა სასარგებლო ყოფილა განაგერშაკის მცენარის (კახეთში განაგერშაკის მცენარეები ამ ოცის წლის წინად მინახავს ბევრგან მრავალი, სოფლის ხალხი თითონ ამზადებდნენ ხოლმე ამ მცენარეებიდან სასაქმებელ ზეთს.) გაშენება და გავრცელება ამერიკაში. დიდი ხანია რაც დაიწყეს ამ მცენარეების მოყვანა და მისგან გამოხდილ ზეთს ფუთს 3 მ. 50 კაპეიკათ ჰყიდიან. გარდა ზეთისა, მრავალ გვარ ხელის საპონსაც აკეთებენ და ჩვენში კი ჯერ არ არის გავრცელებულიო. სხვათა შორის, ბ. ლექტორმა ესეც სთქვა, რომ განაგერშაკის მოყვანა ბევრათ უფრო ნაკლებ ფასად ჯდება, ვიდრე ბევრი სხვა რამისა ო. თითო დესეტინის შემუშავებისთვის მხოლოდ 30 მანეთის მეტი არ დაჯდება, ხოლო, კართოფილის მოყვანა კი 50 მან. ჯდება, თამბაქოსი—150 მან. და პურისა—75 მანეთიო. რაც შეეხება მაზანდას, თუ რა ეღირება ჩვენში განაგერშაკის ზეთი, ეს რასაკვირველია მსოფლიო ბაზარზე და მაზანდაზე არის დამოკიდებული. მხოლოდ ეს კი ნამდვილათ ვიცი, რომ ამერიკიდგან გადმოტანილ ზეთში თითო ფუთში 2 მ. 50 კ. გადასახადს გვახდევინებენო. ერთი სიტყვით ბ-ნ ლექტორმა ისურვა სულით და და გულით ჩვენში განაგერშაკის გავრცელება. სამწუხაროდ ამ ლექციაზედ მხოლოდ 15 კაცი დაესწრო. მეორე ლექცია იყო 27 სექტემბერს, რომელიც შეეხებოდა საბაღოსნო მრეწველობას და წაიკითხა ბ-ნ ა. ს. კარცოვმა, 28 ვაზების ავადმყოფობის შესახებ თერგის ოლქში—ბ. ა. ს. ფირალოვმა და 29 საქონლის და რძის სარგებლობის შესახებ—ბ. ა. კალანთარმა.

შაქრო ვაჩნაძე

— „რაინდების“ თავ-გასავლობა. 26 სექტემბერს, ღამის 12 საათზე, მედუქნეს პ. შენგელიას ერთს მიბნელებულს ქუჩაზე ეცა ორი ბოროტ-გამზრახველი, რომელთა ვაჟკაცობა აქ განთქმულია. შენგელია ცოტა შეზარხოშებული ყოფილა და ოთახში მოსასვენებლად მიდენილა. ბოროტ-გამზრახველნი ეცნენ მას და რაც ძალი და ღონე ჰქონდათ ცემა დაუწყეს და ამას რომ არ დასჯერდნენ, წვერულვაში დააგლიჯეს. ამ დროს რომ ღამის დარაჯები არ გაჩენილიყვნენ, სწორედ შავი დღე დაადგებოდა შენგელიას. მეორე დღეს აღმოჩნდა, რომ ამ უკანასკნელს საათი აღარ ჰქონდა. პოლიციამ ამ საქმეზე ოქმი შეადგინა.

ვინმე

*** **სუფსა.** გემის გამორიყვა. პირველ ოქტომბერს სადგ. სუფსიდან ოთხი ვერსის სიშორეზე გირგოლეთის ახლო შავმა ზღვამ გამორიყა საბარგულა გემი „სურახონი“, დატვირთული ხის მასალით, რომელზედაც ყოფილა 20-მდე მოსამსახურე პირი. ძლიერს ზღვის ღელვას გამოუტაცნია საბრალონი და დღის 9 საათზე ნაპირას გამოურიყავს: კაცი არავინ დამხრჩვალა, ყველა გადაურჩენიათ. ჩვენ თვით ვნახეთ კაპიტნის თანაშემწე და ერთი აგენტიც, რომელსაც ძლიერ ეტყობა შიშის გავლენა და ძლიერ დაბნეულადაც იძლევა პასუხს. გემი ყოფილა ხერსონის მოვაჭრის და მონავალა ხერსონიდან ბათომში. გემი მიწაში 4 ფუტამდე ყოფილა ჩაძირული.

აპ. წულაძე

*** **ღ. სამტრედია.** ქურდ-ბაცაცები გაგვიმრავლდნენ. საკვირველია, რომ მას შემდეგ, რაც ბ. ქელბაქიანი გადაყვანილ იქმნა, მას შემდეგ მოსვენება არა გვაქვს. 20 სექტემბერს, ღამით ქართველიშვილისა, ა. კვერნაძასა და სხვების, რომლებიდანაც მათ წაიღეს ტანთ-საცმელები და მეორე დღეს ზოგი გაქურდულთაგანი ნათხოვარ ტანთ-საცმელით გამოვიდნენ ბაზარში. საკვირველია, რომ, თუ ვისიც ჯერ არს ის აღარ აქცევს ყურადღებას ამ გარემოებას, სოფელი მაინც რისთვის არ გამოიჩხრეკავს ყურებს და არ გამოააშკარავებს ქურდ-ბაცაცებს, რადგან ესენი შინაურნი არიან და -ერა გარეშენი.

ანტონასშვილი

*** **დრანდა** (აფხაზეთი). ღოთობის გავრცელება. ყველა დაბებში და სოფლებშიაც არის ხალხის თითო-ოროლა გულ-შემატკივარი, მღვდელია იგი თუ მასწავლებელი, ბერი ანუ ერი; ასეთი პირნი თავში უდგანან შეუგნებელს ხალხს და შეძლებისამებრ შრომობენ მათ

ზნეობრივ და გონებრივ წარმატებისათვის. აქ კი, ამ ბედუკუღმართს მხარეში ხალხისთვის სულ არავინ თავს არ იტკივებს და ის პირნი, რომელთაც პირდაპირი მოვალეობაა ხალხს მამობრივი რჩევა-დარიგება მისცენ და გზა ჭეშმარიტებისა აჩვენონ, პირიქით ისეთ საქმეებს სჩადიან, რომ მათი მაგალითის მიმდევარი ბევრი გულ-უბრყვილო სოფლელი ეჩვევა ლოთობას და დუქან-დუქან ხეტიალს. აქ სამიკიტნოებისა და სასმელების დუქნების რიცხვი თანდათან მატულობს და აქაურნი მკვიდრნიც სულ უფრო და უფრო ეჩვევიან ლოთობას. ეს სენი მათ უმთავრესად აქაურ ახალშენთაგან მოსდგავთ. 20 სექტემბერს, დილიდანვე შეიკრიბნენ დუქნებში და და გამართეს ქეიფი, აქ ნახავდით მოქეიფეს წვრილ-ცოლშვილის პატრონს ღარიბს სოფლელს, სამოცი წლის თმა-ჭაღარა მოხუცს და ახალგაზრდობას. რაკი დათვრნენ ეს ვაჟბატონები, გამართეს ჩხუბი ყვირილი და ასტყდა ერთი აურ-ზაური. ამას კიდევ ზედ დაერთო ერთი ხასიათიო და თანაც სამწუხარო ამბავი; სადღაც ნათლობაში ნაქეიფარმა ერთმა აქაურმა პირმა თავისი თანამოსამსახურითურთ დაისვენა აქ ერთს დუქანში და, რაც იქ მეჯლისში დაკლებოდა იმის დასრულება აქ მოინდომა და ლუდი მოითხოვა. სანამ ეს პატივცემულნი აჯახში ლუდს შეექცეოდნენ, ცხენს რომლითაც მობრძანდნენ, მოსართავები მოიშვა და ურნაგირი ძირს დავარდა, ურნაგირზე შემოკრული იყო ხორცი, რომელიც „არშივათ“ მოჰქონდათ სახლში, ხოლო რაკი ძაღლებმა იგრძნეს მოხარშული ხორცის სუნი ეცნენ ხორცსა და ურნაგირიანათ წაიღეს; ცხენიც ამ ამბის შნახველნი დაფთხნენ და გაიქცნენ. მედუქნე სტუმრებთან მივიდა, რომ ეს ამბავი ეცნობებინა, მაგრამ აქ უარესი სანახავი ნახა: ეს პატივცემულნი პირნი, [illegible] დებით, წაიხუბებულიყვნენ და კრივი გაემართათ; რომ მედუქნეს დროზე არ გაეშველებინა ერთი მეორეს შავ დღეს დააყენებდნენ. ბარემ სხვა დუქნებში სოფლელნი ჩხუბობდნენ და ჩაფრები ძლივძლიობით აშველებდნენ მათ ერთმანეთისაგან. ამისთანა შემთხვევა ხშირია აქეთ. დიდათ სასურველია ჯეროვან ყურადღებას მიაქცევდეს ამ მოვლენას ვისგანაც ჯერ არს და ერთს წესიერების დამცველს მაინც დაგვინიშნავდნენ აქ.

Humanus

*** **ს. ჭიანეთი** (გურია). მადლობის გამოცხადება. ამა წლის ივნისიდან ქინაში არსებობს ერთ კლასიანი სამინისტრო სკოლა, რომლის შესანახად ყოველ წლიურათ ხაზინა იძლევა 220 მანეთს. ათასნაირი დასობის გამო ლემდის საკუთარი შენობა არ გვაქვს, რის გამოც, იძულებული შევიქენით მოვათავსოთ სკოლა დროებით სხვის სახლში სამი თვის ვადით. ძრიელ გაგვიჭირდებოდა სკოლისთვის მოხერხებული სადგომის შოვნა, მაგრამ აქაურმა ერთმა შეგნებულმა პირმა, ეტლი კომახიძემ, უქირაოთ დაგვითმო თავისი სახლი სკოლისათვის, რითაც დიდი სამსახური გაუწია მთელს ამ სოფელს და გლეხებს, უგულითადეს მადლობას ვსწირავ რწმუნებულ ჩემდამი სასწავლებლის შეგირდებითურთ მას ასეთი ქველმოქმედებისათვის.

ქინათის მასწავლებელი მოსე ანტონის ძე მეგრელიძე

*** **დ. ხონი.** ქურდობის განზრახვა ამ დღეებში პარასკევ საღამოს, ბაზრობის შემდეგ, როცა ვაჭრის ა. კარტოზიას მაღაზიაში პატარა ბავშვი სანავთედან ნავთის გამოსხმას აპირებდა, ყუთში უცაბად რაღაც ბალანს მოჰკიდა ხელი. ბავშვს შეეშინდა და უფროს ნოქარს უთხრა: ყუთში მგონი ვიღაც კაცი არისო. ნოქარმა ყუთში მართლაც კაცი აღმოაჩინა. დაუყონებლივ აცნობეს ბოქაულს, რომლის თანდასწრებით ამოიყვანეს ყუთიდან. ეს კაცი აღმოჩნდა ერთი აქაური ხარაზის შაგირდი, რომელიც პატრონს ფქვილის საყიდლად გაეგზავნა ყაფანზე. ყმაწვილი შეიპყრეს და პოლიციაში წაიყვანეს. იგი ჯერჯერობით არაფერში არ გამოტყდა. მას უნახეს წელში გამობმული პერანგის სახელო, ქისასავით გაკეთებული — ალბად ფულებისთვის. გამოძიება სწარმოებს.

დამსწრეთაგანი

*** **ს. ბახვი** (გურია), [illegible] წელს აქეთ აბრეშუმის მოსავალი გვარიანი იყო და ჩვენს აბრეშუმის მწარმოებელ ქალებს ფულის შოვნის იმედი გაეღვიძათ. მაგრამ რა გამოვიდა, აბრეშუმს ხშირად ჩალის ფასად იგდებენ ხელში. განსაკუთრებით საყურადღებოა ამ მხრით ერთი აქაური მანდილოსანი, რომელიც პირდაპირ ძარცვავს აბრეშუმის მწარმოებელ ქალებს, მოტყუებით ცინცლავს მათ ხელიდან აბრეშუმს და შემდეგ გარიგებისამებრ ფულს აღარ აძლევს.

*** **დ. სამტრედია.** სასამართლოს სიშორე. დ. სამტრედია არის შუა ადგილი შვიდი სამმასახლისოსი: კულაშისა, ჭაგანისა, ჯიხაიშისა, წერისა, ტობანიერისა, მუხარხვისა და ამამისა. აქ არიან განყოფილებისა და ბაზრის ბოქაულები. არის რკინის გზის დიდი დეპო თავის მოხელეებით, მცხოვრებლები და აგრეთვე ოროსამდე მოვაჭრე. აქ ალებ-მიცემობის გამო გვარიანად მოძრაობს ხალხი, რომელსაც, რასაკვირველია, ხშირად სჭირდება სასამართლოს კარები. მაგრამ სასამართლოს მხრივ ჩვენ დამოკიდებულნი ვართ ჩრდილოეთით დაბა ხონზე, რომელიც იმყოფება ჩვენგან ოც-ოცდა-ათი ვერსის სიშორეზე და სამხრეთით — ბაღდათზე, რომელიც გვშორავს ორმოც-სამოცი ვერსით. სასამართლოს ასეთი სიშორე აუტანელ ტვირთად აწევს მცხოვრებთ. ამ ტვირთის შესამსუბუქებლად სამჯერ მივმართეთ, სადაც ჯერ იყო, და ვსთხოვეთ სამტრედიაში სასამართლოს დაარსება. მას შემდეგ შვიდი-რვა წელიწადი გადის, მაგრამ არაფერი საიმედო პასუხი არ მიგვიღია. ახლა ხალხში ხმა დადის, ვითომ მთავრობას შეეცხედა მოწყალის თვალით და სასამართლოს გვიარსებენო, ხოლო ეს რამდენად მართალია, არ ვიცით დანამდვილებით.

თეატრის მატიანე

ბათუმი. ქართული წარმოდგენა. აგერ, თითქმის მეხუთე თვე გადის, რაც ქართული წარმოდგენა არ გამართულა ბათუმში, ამიტომ გასაკვირველიც არ არის, თუ რა მოუთმენლობით მოელოდა ქართველი საზოგადოება 20 სექტემბრისთვის დანიშნულს წარმოდგენას. რა თქმა უნდა, დიდათ უნდა ვუმადლოდეთ პატივცემულ ქ-ნს ნატალიას გაბუნია-ცაგარელისას და მის თანამშრომელთ: ქ-ნთ კახიძისას, სონა სოლომონოვისას, არდიშვილისას და ბბ. ს. დ. ხარაზოვს, ედ. დ. ხარაზოვს, აბველიანს, ბერთაშვილს და ა. ხოშტარიას, რომელთაც იკისრეს ამ წარმოდგენის გამართვა.

წარმოდგენას დასწრებული საზოგადოება მრავლად მოაწყდა თეატრს. ეს მით უფრო, რომ შემოსავალი დანიშნული იყო ღარიბ ქართველ სტუდენტის სასარგებლოდ.

ქ-ნი გაბუნია-ცაგარლისა, სონა სოლომონოვისა, არდიშვილისა და ქ-ნი კახიძის განსაკუთრებით ქებას ღირსნი არიან თვისის დაკვირვებულის და შეგნებულის თამაშისათვის. ქ-ნი გაბუნია-ცაგარლისა, როგორც მოსალოდნელი იყო, ძლიერ მოსაწონად ასრულებდა ხანუმას როლს; მისი ლაპარაკი და მიხვრა-მოხვრა მთელ საზოგადოებას აცინებდა და ამხიარულებდა. მისი თამაში აღტაცებულს და განუწყვეტელს ვაშას ძახილსა და ტაშის-ცემას იწვევდა. საზოგადოებამ ნიჭიერ მსახიობს ნიშნად გულ-წრფელი მადლობისა, ცოცხალი ყვავილების მშვენიერი თაიგული მიართვა.

დასასრულ დაუკრეს დავლ-ზურნა და მშვენივრად შეასრულა კინტოური ცეკვა ბ-ნმა ს. დ. ხარაზოვმა. ამის შემდეგ მშვენივრად ითამაშეს ლეკური ქ. კახიძისამ და ბ. ჯ. ჩიქოვანმა, რითაც მრავალ-გზის ნასიამოვნები დარჩა საზოგადოება. მთელი შემოსავალი ოცდა-ათ თუმანს აღემატება.

ქ. ბათუმში ქართულ წარმოდგენას დიდძალი საზოგადოება ესწრება და ამიტომ ძლიერ კარგი იქნება შესდგებოდეს ამხანაგობა ქართველ არტისტებისა და თვეში ორჯერ მაინც გამართავდნენ წარმოდგენას.

ე. პ. ნარაკიძე

ყურმოკრული საუბარი

მამა-შვილის საუბარი. მამა ეუბნება შვილს:

— მოთმინება, შვილო, კაი საქონელია, მოთმინებით ყველაფერს გააკეთებ.

— ეგ ტყუილია, მამაჩემო, აბა ერთი ცხრილში თუ წყალს გააჩერებ.

— რა დიდი საქმეა! საკმაო მოთმინება იქონიე, სანამ წყალი გაიყინება და მერე აბა თუ ვერ გააჩერებ.

განცხადება

იყიდება
„ცნობის ფურცლის“ რედაქციაში
იაფ-ფასიანი
სახალხო გამოცემანი:

თავ. ილია ჭავჭავაძე . 2 „
ალექსანდრე ეპისკოპოსი 2 „
სპარსეთის მეფე და ქართველი ტომი . . . 2 „
მაკარი ბაბლოთოველი . . 2 „

ვინც ... ცალს გამოიწერს, მანეთზედ ეთმობა ორი აბაზი.
მსურველნი მიჰმართავენ „ცნობის ფურცლის“ რედაქციას. (30—14)

იბეჭდება და მალე გამოვა
გასაყიდად

ამორჩეული სცენები, კოტე მესხისა ჯუზეპე გარიბალდი, ბიოგრაფია უკანასკნელი მთაკაცი სვანეთისა ახუნდი, პოემა ვაჟა-ფშაველასი ნარი, მოთხრ. ჩოხატაურელისა საქვეყნო სიზმარი, ამბავი დ. მაჩხანელისა. (30 12)

Дозволено цензурою. Тифлисъ, 2 Октября 1898 г. სტ. „ცნ. ფურც.“ ([illegible]), რედაქტორ-გამომცემელი [illegible]